

Lisa 2  
Häädemeeste Vallavolikogu  
18.12.2024 määruse  
nr juurde

# **HÄÄDEMEESTE VALLA EELARVESTRAATEEGIA AASTATEKS 2025-2028**

## Sisukord

1. Sissejuhatus .....	3
2. Majanduslik olukord riigis ja eeldused aastateks 2024-2028.....	4
3. Põhitegevuse tulude ja kulude prognoos .....	6
3.1. Tulubaasi prognoos .....	8
3.2. Kulude prognoos .....	10
4. Investeermistegevus .....	12
5. Finantseerimistegevus ja likviidsete varade muutus .....	15
6. Arvestusüksuse põhitegevuse tulem ja netovõlakoormus .....	17
7. Finantsdistsipliini tagamise meetme täitmine .....	19

# 1. Sissejuhatus

Häädemeeste Vallavolikogu algatas Häädemeeste valla arengukava muutmise oma 29. veebruari 2024. aasta otsusega nr 9 „Häädemeeste valla arengukava ja eelarvestrateegia koostamise algatamine“.

Eelarvestrateegia koostatakse Häädemeeste valla arengukavas (aastatel 2024-2028) sätestatud eesmärkide saavutamiseks, et planeerida kavandatavate tegevuste finantseerimist. Häädemeeste valla eelarvestrateegia esitatakse arengukava osana. Eelarvestrateegia koostamise aluseks on arengukava tegevuskava, kus on planeeritud järgmise nelja aasta strateegilised eesmärgid.

Eelarvestrateegia koostamisel ja menetlemisel lähtutakse kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse §-st 37 ning kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse (KOFS) §-st 20. Hetkel kehtib Häädemeeste valla eelarvestrateegia aastateks 2024-2027. Kehtiv arengukava peab mis tahes eelarveaastal hõlmama vähemalt nelja eelseisvat eelarveaastat (vt tabel 3). Käesoleva eelarvestrateegiaga on täpsustatud nelja eelseisva aasta kavasid. Eelarvestrateegias esitatakse kohaliku omavalitsuse üksuse majandusliku olukorra analüüs ja prognoos eelarvestrateegia perioodiks, eelarvestrateegia vastuvõtmisele eelnenud aasta tegelikud, jooksvaks aastaks kavandatud ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositavad põhitegevuse tulud ja põhitegevuse kulud, investeerimistegevuse eelarveosa olulisemad tegevused ja investeeringud koos kogumaksumuseprognoosi ja võimalike finantseerimisallikatega, eeldatav finantseerimistegevuse maht ning likviidsete varade muutus.

KOFS näeb ette, et eelarvestrateegias tuleb eraldi välja tuua olulisemad investeeringuobjektid koos kogumaksumuse prognoosi ja võimalike finantseerimisallikatega.

Eelarvestrateegia kohustuslikuks osaks on rahandusministri määrusega kinnitatud vormidel<sup>1</sup> eelarveandmed strateegia perioodi kohta. Nimetatud tabelid tuleb esitada hiljemalt strateegia vastuvõtmisele järgneval 30. oktoobril Regionaal-ja Põllumajandusministeeriumile.

Vastavalt KOFS-ile jagatakse eelarves ja seega ka eelarvestrateegias tehingud järgmisteks osadeks: põhitegevuse tulud, põhitegevuse kulud, investeerimistegevus, finantseerimistegevus, likviidsete varade muutus. KOFS-is sätestatud nõuete kohaselt tuleb strateegias planeerida eelarved ka omavalitsuse sõltuva üksuse kohta.

Häädemeeste valla konsolideerimisgruppi kuuluv ettevõtte on AS Häädemeeste VK. Tegelike andmete (Regionaal-ja Põllumajandusministeeriumi andmed seisuga 09.04.2024) alusel on ettevõtte nimetatud strateegiaperioodi aastatel sõltuv üksus.

Häädemeeste valla eelarve on aastast 2018 tekkepõhine ja tehingud kajastatakse vastavalt nende toimumisele, sõltumata sellest, millal nende eest raha laekub või välja makstakse. Eelarvestrateegias on aastate 2025-2028 eelarved planeeritud lähtuvalt majandusprognoosidest, investeeringuplaanidest, ühinemislepingust ja arengukavas kajastatavatest tegevustest ning eesmärkidest. Kõik näitajad on eelarvestrateegia tabelites toodud eurodes, kui pole kirjas teisiti.

Eelarvestrateegias esitatakse ka ülevaade kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise korraldamiseks oluline informatsioon. Eelarvestrateegia on aluseks valla järgmiste aastate eelarvete koostamisel, kohustuste võtmisel, varaga tehingute tegemisel, investeeringute kavandamisel ja investeeringuteks toetuste taotlemisel.

---

<sup>1</sup> Kohaliku omavalitsuse üksuse poolt Rahandusministeeriumile eelarvestrateegia, eelarve, lisaelarve ja eelarve täitmise andmete esitamise tingimused ning vormid - <https://www.riigiteataja.ee/akt/115022013005>

## 2. Majanduslik olukord riigis ja eeldused aastateks 2024-2028

(allikas: Rahandusministeerium)

Käesolev prognoos tugineb Rahandusministeeriumi 2024. aasta kevadisel majandusprognoosil. Rahandusministeeriumi kevadise majandusprognoosi kohaselt langes Eesti majandus 2023. aastal 3% ja seejuures langes suure osa tegevusalade lisandväärtus. Samas kasvas jooksev hinnas SKP 4,6%. Eesti ettevõtete ja majapidamiste kindlustunne on väike, kuid viimastel kuudel on mõnes sektoris olnud ka kindlustunde paranemise märke. Seetõttu jääb Rahandusministeeriumi kevadise majandusprognoosi kohaselt 2024. aasta kokkuvõttes majanduse reaalne maht enam-vähem 2023. aasta tasemele, kuid majandus pöörduv aastases võrdluses kasvule 2024. aasta teises pooles, kui peaksid paranema nii välisnõudlus kui ka majapidamiste tarbimisvõimalused. 2025. aastaks oodatakse 3,3protsendilist majanduskasvu. Järgmistel aastatel on kasv aeglasem kui 3%.

Töötus kasvab, kuid töötuse suurt hüpet Rahandusministeeriumi kevadprognoos ette ei näe. Arvestades majanduslangust, võib tööturu olukorda pidada rahuldavaks. Töötajate arv on langenud alates 2023. aasta keskpaigast ning töökohtade arvu langus on olnud suurim tööstuses ja ehituses. 2024. aastaks oodatakse hõivatute arvu langust 0,3% võrra ja tööpuuduse mõõdukat kasvu. Tööpuudus stabiliseerub prognoosiperioodi lõpuks oma normaaltasemele 6% lähedusse. Palgakasv aeglustub tänavu, kuid püsib vaatamata nõrgale majanduskasvu väljavaatele siiski suhteliselt kiire. Alates 2025. aastast kasvab keskmine palk nominaalse majanduskasvuga sarnases tempos.

Eratarbimine peaks 2024. aastal kasvule pöörduma. Palgakasv taandub 2024. aastal küll 6% juurde ja on järgmistel aastatel 5% lähedal, kuid see on märgatavalt kiirem hinnakasvust. Alates 2024. aasta teisest poolest hakkavad oodatavalt vähenema ka laenuintressimaksud, mis jätab majapidamistele rohkem raha muudeks kulutusteks.

Aasta teises pooles peaks ka tööturul hakkama olukord paranema, mis toetab majapidamiste kindlustunnet. 2024. aasta kokkuvõttes jääb tarbimise kasv veel tagasihoidlikuks, kuid kiireneb 2025. aastal oluliselt.

Energiahindade alanemine ja sisemaise hinnasurve järk-järguline taandumine hoiab inflatsiooni aeglustumistrendil. 2024. aasta kevadel taandub inflatsiooniarvestusest välja aastataguste energialevendusmeetmete mõju ja energiahinnad pöörduvad langusesse, tuues kaasa inflatsiooni aeglustumise.

Lähikuudel jätkub ka toiduainete hinnatõusu järk-järguline pidurdumine. Alusinflatsioon aga eriti ei aeglustu. 2024. aasta tarbijahindade kasvuks prognoositakse 3,4%. Järgmistel aastatel aeglustub inflatsioon veelgi.

Tabel 1 Majanduse põhinäitajad (allikas: Rahandusministeerium)

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
<b>Majanduse põhinäitajad (%)</b>						
SKP reaalkasv	-3,0	0	3,3	2,8	2,5	2,5
Inflatsioon	9,2	3,4	2,5	2,1	2,0	2,0
Tarbijahinnaindeksi muutus	9,2	3,4	2,5	2,1	2,0	2,0
Tööhõive kasv (15-74-aastased)	2,5	-0,3	0,5	0,0	0,0	0,0
Töötuse määr	6,4	7,2	6,7	6,3	6,2	6,1
Keskmise palga reaalkasv	2,1	2,5	2,5	2,8	2,7	2,7
Keskmine palk (euro)	1 833	1 944	2 042	2 143	2 246	2 354
Keskmise palga nominaalkasv	11,5	6,0	5,1	5,0	4,8	4,8

\* Sisemajanduse koguprodukt on residentide toodetud lisandväärtuste summa kogu rahva majanduse ulatuses.

\*Tööhõive määr on hõivatute osatähtsus tööealises rahvastikus.

\*Hõivatatu on isik, kes uuritava perioodil töötas ja sai selle eest tasu kas palgatöötajana, ettevõtjana või vabakutselisena, töötas peretevõttes või oma talus otsese tasuta või ajutiselt ei töötanud.

\*Tarbijahinnaindeks on indeks, mis iseloomustab tarbekaupade ja tasuliste teenuste hindade muutust.

\*Keskmine palk on tegelikult töötatud ja mittetöötatud aja eest makstav tasu, mis on jagatud täistööajale taandatud töötajate keskmise arvuga.

Tabel 2 Majandusprognosis kohalike omavalitsuste näitajatega (allikas: Regionaal- ja Põllumajandusministeerium)

KOV eelarve näitajad (mln eurot)	2025	2026	2027	2028
<b>Põhitegevuse tulud</b>	<b>3133</b>	<b>3264</b>	<b>3396</b>	<b>3534</b>
Tulumaks	1963	2058	2155	2256
<i>sh pensionitulu</i>	79	85	90	96
Tasandusfond	129	129	129	129
Toetusfond	614	636	658	681
<b>Põhitegevuse kulud</b>	<b>-2889</b>	<b>-3011</b>	<b>-3135</b>	<b>-3263</b>
Tööjõukulud	-1581	-1659	-1739	-1822
Majandamiskulud	-777	-804	-831	-859
Antud toetused	-416	-429	-442	-455
<b>Põhitegevuse tulem</b>	<b>244</b>	<b>253</b>	<b>261</b>	<b>271</b>
<b>Investeeringustegevus</b>	<b>-406</b>	<b>-322</b>	<b>-341</b>	<b>-377</b>
Põhivara soetus km-ga	-487	-457	-487	-487
Saadud toetus põhivara soetuseks	132	190	204	172
<b>Eelarve tulem</b>	<b>-161</b>	<b>-69</b>	<b>-80</b>	<b>-106</b>
<b>Sissetulekud kokku</b>	<b>3305</b>	<b>3494</b>	<b>3641</b>	<b>3747</b>
<b>Netovõlakoormus</b>	<b>1327</b>	<b>1396</b>	<b>1476</b>	<b>1582</b>
Võlakohustused	1640	1722	1816	1935
Likviidne vara	313	326	340	353
<b>Makronäitajad</b>	<b>2025</b>	<b>2026</b>	<b>2027</b>	<b>2028</b>
SKP (mld eurot)	41,6	43,8	45,9	48,1
Eesti keskmine palk (eurot)	2 042	2 143	2 246	2 354
Tarbijahinnaindeksi muutus	2,5%	2,1%	2,0%	2,0%
KOV sektor tasakaal (mln eurot)	-176	-67	-82	-110
<b>Aastane kasv</b>	<b>2025</b>	<b>2026</b>	<b>2027</b>	<b>2028</b>
Põhitegevuse tulud	4,5%	4,2%	4,1%	4,1%
Tulumaks	5,8%	4,8%	4,7%	4,7%
Põhitegevuse kulud	4,4%	4,2%	4,1%	4,1%
Tööjõukulud	5,0%	4,9%	4,8%	4,8%
SKP	6,2%	5,1%	4,8%	4,8%
Eesti keskmine palk	5,1%	5,0%	4,8%	4,8%

### 3. Põhitegevuse tulude ja kulude prognoos

Häädemeeste vald, olles iseseisev kohaliku omavalitsuse üksus, soovib pakkuda oma kogukonna liikmetele ja külalistele parimat keskkonda elamiseks, töötamiseks, õppimiseks ja vaba aja veetmiseks.

Põhjalik ülevaade eelnevate perioodide raamatupidamise andmetest kohalike omavalitsuste üksuste kohta (tekkepõhises arvestuses) on leitav riigipilve teenuse [riigiraha.fin.ee](http://riigiraha.fin.ee) ja [saldo.rtk.ee](http://saldo.rtk.ee) kaudu.

Eesti kohalike omavalitsuste üldiseks probleemiks on väike finantsautonoomia. Häädemeeste vald kohaliku omavalitsusena sai 2024. aasta andmete alusel mõjutada vaid 14,7% oma põhitegevuse tuludest (maamaks, reklaamimaks, tulud kaupade ja teenuste müügist, muud tulud), 85,3% otsustati keskvalitsuse või toetuste andjate tasandil (füüsilise isiku tulumaksu eraldis KOV - idele, saadavad toetused, vee erikasutustasu).

Tabel 3 Põhitegevuse tulude ja kulude muutus aastatel 2024-2028 (tuh eurodes)

	2024	2025	2026	2027	2028
Põhitegevuse tulud (tuh eurot)	11 400,8	11 742,4	12 037,4	12 347,2	12 672,5
Muutus (%-des)	5,0	3,0	2,5	2,6	2,6
Põhitegevuse kulud (tuh eurot)	10 299,9	10538,6	10689,2	10689,2	10 689,2
Muutus (%-des)	6,3	2,3	1,4	0	0
Tarbijahinnaindeks (%-des)	3,4	2,5	2,1	2,0	2,0

Tabel 4 Häädemeeste valla eelarvestrateegia aastatel 2024-2028

Häädemeeste Vallavalitsus	2023 täitmine	2024 eeldatav täitmine	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
<b>Põhitegevuse tulud kokku</b>	<b>10 863 217</b>	<b>11 400 834</b>	<b>11 742 362</b>	<b>12 037 412</b>	<b>12 347 215</b>	<b>12 672 507</b>
Maksutulud	5 300 929	5 862 300	6 254 500	6 549 550	6 859 353	7 184 645
sh tulumaks	5 078 727	5 620 000	5 901 000	6 196 050	6 505 853	6 831 145
sh maamaks	217 491	238 800	350 000	350 000	350 000	350 000
sh muud maksutulud	4 710	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500
Tulud kaupade ja teenuste müügist	1 590 512	1 676 280	1 776 280	1 776 280	1 776 280	1 776 280
Saadavad toetused tegevuskuludeks	3 838 408	3 772 254	3 621 582	3 621 582	3 621 582	3 621 582
sh tasandusfond	1 123 880	1 144 282	1 144 282	1 144 282	1 144 282	1 144 282
sh toetusfond	2 478 595	2 363 287	2 324 795	2 324 795	2 324 795	2 324 795
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	235 933	264 685	152 505	152 505	152 505	152 505
Muud tegevustulud	133 369	90 000	90 000	90 000	90 000	90 000
<b>Põhitegevuse kulud kokku</b>	<b>9 684 969</b>	<b>10 299 930</b>	<b>10 538 639</b>	<b>10 689 230</b>	<b>10 689 230</b>	<b>10 689 230</b>
Antavad toetused tegevuskuludeks	815 292	941 851	929 851	929 851	929 851	929 851
Muud tegevuskulud	8 869 678	9 358 079	9 608 788	9 759 379	9 759 379	9 759 379
sh personalikulud	5 974 062	6 488 438	6 488 438	6 488 438	6 488 438	6 488 438

sh majandamiskulud	2 895 512	2 868 591	3 000 000	3 150 591	3 150 591	3 150 591
<i>sh alates 2012</i> <i>sõlmitud katkestamatud</i> <i>kasutusrendimaksud</i>	393	393	393	393	393	393
sh muud kulud	104	1 050	120 350	120 350	120 350	120 350
<b>Põhitegevuse tulem</b>	<b>1 178 248</b>	<b>1 100 904</b>	<b>1 203 723</b>	<b>1 348 182</b>	<b>1 657 985</b>	<b>1 983 277</b>
<b>Investeeringistegevus kokku</b>	<b>-932 214</b>	<b>-2 051 490</b>	<b>-1 079 103</b>	<b>-3 369 931</b>	<b>-3 692 000</b>	<b>-1 563 000</b>
Põhivara müük (+)	0	0	100 000	0	0	0
Põhivara soetus (-)	-735 662	-1 682 096	-1 023 797	-4 866 600	-3 164 000	-1 214 000
<i>sh projektide omaosalus</i>	-511 144	-1 287 279	-760 103	-2 913 531	-3 164 000	-1 039 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	224 518	575 961	323 694	2 003 069	50 000	175 000
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-129 442	-582 555	-120 000	-100 000	-100 000	0
Osaluste ning muude aktsiate ja osade soetus (-)	-124 600	-191 000	-180 000	-187 400	-184 000	-180 000
Finantstulud (+)	19 810	10 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Finantskulud (-)	-186 838	-181 800	-185 000	-225 000	-300 000	-350 000
<b>Eelarve tulem</b>	<b>246 034</b>	<b>-950 586</b>	<b>124 620</b>	<b>-2 021 749</b>	<b>-2 034 016</b>	<b>420 277</b>
<b>Finantseerimistegevus</b>	<b>-484 876</b>	<b>104 791</b>	<b>-534 902</b>	<b>2 055 640</b>	<b>2 086 741</b>	<b>-440 000</b>
Kohustiste võtmine (+)	0	600 000	0	2 600 000	2 900 000	650 000
Kohustiste tasumine (-)	-484 876	-495 209	-534 902	-544 360	-813 259	-1 090 000
<b>Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)</b>	<b>-238 842</b>	<b>-678 870</b>	<b>-410 282</b>	<b>33 891</b>	<b>52 726</b>	<b>-19 723</b>
<b>Nõuete ja kohustiste saldode muutus kokku (+/-)</b>	<b>-36 511</b>	<b>166 925</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks</b>	<b>1 118 870</b>	<b>440 000</b>	<b>29 718</b>	<b>63 609</b>	<b>116 334</b>	<b>96 611</b>
<b>Võlakohustised kokku aasta lõpu seisuga</b>	<b>4 645 669</b>	<b>4 787 029</b>	<b>4 251 734</b>	<b>6 306 981</b>	<b>8 393 329</b>	<b>7 952 936</b>
sh üle 1 a perioodiga mittekatkestatav kasutusrent (konto 913100), sihtfinantseerimise kohustised (konto 253550), saadud ettemaksud (kontogrupp 2038)	36 962	36 569	36 176	35 783	35 390	34 997
<b>Netovõlakoormus (eurodes)</b>	<b>3 526 799</b>	<b>4 347 029</b>	<b>4 222 016</b>	<b>6 243 372</b>	<b>8 276 995</b>	<b>7 856 325</b>
<b>Netovõlakoormus (%)</b>	<b>32,5%</b>	<b>38,1%</b>	<b>36,0%</b>	<b>51,9%</b>	<b>67,0%</b>	<b>62,0%</b>
<b>Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)</b> on individuaalne piirmäär, millest rohkem võlakohustusi võtta ei tohi	<b>10 863 217</b>	<b>11 012 970</b>	<b>10 837 044</b>	<b>10 788 600</b>	<b>11 608 643</b>	<b>11 902 021</b>
<b>Netovõlakoormuse individuaalne ülemmäär (%)</b>	<b>100,0%</b>	<b>96,6%</b>	<b>92,3%</b>	<b>89,6%</b>	<b>94,0%</b>	<b>93,9%</b>
<b>Vaba netovõlakoormus (eurodes)</b>	<b>7 336 418</b>	<b>6 665 941</b>	<b>6 615 028</b>	<b>4 545 228</b>	<b>3 331 648</b>	<b>4 045 696</b>

Tabel 4 annab ülevaate Hädemeeste valla finantstegevusest aastatel 2023 - 2024 ja prognoosi aastatel 2025 - 2028.

Andmed on esitatud Regionaal-ja Põllumajandusministeeriumi poolt kinnitatud tabelis, kus on eelmise aasta tegelikud, jooksva aasta eeldatavad ja aastateks 2025-2028 prognoositavad põhitegevuse tulud, eeldatavad põhitegevuse kulud, investeeringistegevuse olulisemad tegevused, eeldatav finantseerimistegevuse maht ning likviidsete varade muutus.

2024. aasta eelarve eeldataval täitmisel on arvesse võetud andmed seisuga 31.07.2024. a.

### 3.1. Tulubaasi prognoos

Häädemeeste valla põhitegevuse tulud koosnevad maksutuludest, saadud toetustest, valla asutuste tegevuse tulemusena teenitavatest omatuludest ja muudest tuludest (vee ressursitasu, trahvid jms.)

Põhitegevuse tulude prognoos näitab suuremate tululiikide minimaalset kasvu. Selle peamised põhjused on majanduse langusega kaasnevad töötuse tõus ja sissetulekute kahanemine.

**Tulumaks** on Häädemeeste valla peamine tululiik ja selle osakaal eelarve põhitegevuse tuludes on üle 50,0%. Tulumaks on riiklik maks, mis on kehtestatud maksukorralduse seaduse ja tulumaksu seaduse alusel. Tulumaksu laekumist võib järgnevatel aastatel mõjutada tulumaksuseaduse muudatus, millega muudetakse alates 01.01.2025 kohalikule omavalitsusele tulumaksu eraldamise määra ja tingimusi. 2020. aastast kuni 2023. aasta lõpuni on laekunud kohalikule omavalitsusele tema elaniku maksustatavalt brutotulult (v.a. pensionid, dividendid ja vara müük) 11,96% füüsilise isiku tulumaksu. Alates 01.01.2024 eraldatakse kohalikule omavalitsusele 11,89% füüsilise isiku maksustatavalt tulult tulumaksu (v.a. kohustuslik ja täiendav kogumispension, dividendid ja vara võõrandamisest saadud kasu) ning 2,5% füüsilise isiku riiklikult pensionilt tulumaksu. Riigikogu võttis juulis 2024 vastu KOV tulumaksu ümberkorralduse seaduse, millega muudetakse KOV- le eraldatava tulumaksu määrasid alates 01.01.2025. a. (vt tabel 5).

Tabel 5 Füüsilise isiku tulumaksu prognoos.

	2024	2025	2026	2027	2028
Füüsilise isiku tulumaks (tuh eurodes)	5620,0	5901,0	6196,1	6505,9	6831,2
sh tulumaks pensionitulult (tuh eurodes)	267,4	606,1	936,7	1127,3	1127,3
sh tulumaks muudelt tuludelt (tuh eurodes)	5352,6	5294,9	5259,4	5378,6	5703,9
<b>MUUTUS</b>	2023/2024	2024/2025	2025/2026	2026/2027	2027/2028
Tulumaksu muutus	10,6%	6,7%	4,7%	4,7%	4,7%
KOV -le eraldatav % maksumaksjate maksustavast tulust	11,89	11,29	10,64	10,23	10,23
KOV -le eraldatav % maksumaksjate riiklikult pensionilt tasutud tulumaksust	2,5	5,5	8,5	10,23	10,23
Rahvaarv	5021	4961	4961	4961	4961
Maksumaksjate keskmine arv	2947	2990	2947	2947	2947
Tulumaksu laekumine (muud tulud) maksumaksja kohta (eurodes)	1907	2002	2103	2208	2318
Pensionitulu saajate arv	1186	1186	1186	1186	1186
Keskmine pensionitulu saaja kohta	774	774	774	774	774

Kohalikele omavalitsustele eraldatav tulumaks sõltub maksumaksjate arvust (Häädemeeste valla rahvastikuregistrisse registreeritud inimeste arv), maksumaksjate brutotulust, kohalikele omavalitsustele eraldatava tulumaksu määrast ning keskmise palga ja muude maksustavate tulude kasvust.

**Maamaks** on riiklik maks, mis on kehtestatud maksukorralduse seaduse ja maamaksuseaduse alusel. Maade hindamist korraldab Maa-amet ja see viidi läbi 2022. aasta sügisel. Maamaksu määrad on kehtestatud Häädemeeste Vallavolikogu poolt.



**Reklaamimaks** on ainus kohalik maks, mis on Hädemeeste vallas kehtestatud ning selle osatähtsus põhitegevuse tuludes on 0,06%. Reklaamimaksu eesmärk on reklaami korraldamisega seotud tegevuste reguleerimine. Reklaamimaksust saadav tulu on minimaalne. Reklaamimaksu laekumise suurenemist eelarvestrateegia perioodil ei ole kavandatud.

**Riigilõivud** on väikese osatähtsusega (0,1% põhitegevuse tuludest) ning püsivad prognoosiperioodil samal tasemel.

Valla eelarvesse laekuvad riigilõivud vastavalt riigilõivuseadusele ehitusseaduse alusel tehtavate toimingute eest.

**Tulu kaupade ja teenuste müügist** on planeeritud eelarvestrateegiasse 6%-lise tõusuga võrreldes 2024. aasta eelarvesse planeeritud vahenditega. Planeeritud on hoonestusõiguste tasude suurenemine 100 tuhat eurot.

Tuludena kaupade ja teenuste müügist mõistetakse Hädemeeste Vallavalitsuse ja tema hallatavate asutuste laekumisi sotsiaalasutuste majandustegevusest, haridusasutuste majandustegevusest, haridusteenuse ja muusikakooliteenuse eest teistele omavalitsustele, vallale kuuluvate ruumide üüri- ja renditulused, laekumisi kultuuri- ja spordiasutuste majandustegevuses, laekumisi õiguste müügist.

Peamine põhjus, miks valla asutuste toodetavate kaupade ja teenuste müügist saadavat tulu on küllaltki raske suurendada, on asjaolu, et paljudele avalikele teenustele on seadusandlikul tasandil kehtestatud piirangud (nt haridusteenuste müük teistele omavalitsusüksustele, lasteaia osalustasu jne) ning paljud teenused on suunatud hinnatundlikule elanikkonnale. Teisest küljest avaldab valla asutuste toodetavate kaupade ja teenuste pakkumiseks vajalikele sisenditele mõju üldine hinnatõus, mis avaldab survet ka asutuste pakutavate kaupade ja teenuste müügihindade tõusule.

Põhimõtteliselt tuleks valla hallatavaid asutusi motiveerida oma varasid kasutama omatulude teenimiseks juhul, kui ressursi on rohkem kui vajatakse avalike teenuste osutamiseks.

**Kohalike omavalitsuste oluliseks tuluks on saadud toetused.** Vastavalt põhiseadusele võib riik seaduse alusel või kokkuleppel omavalitsusega panna neile riiklikke kohustusi. Kohustustega seotud kulud kaetakse riigieelarvest. Riigieelarve seaduse alusel teeb riik eraldisi kohaliku omavalitsuse eelarvesse tasandus-ja toetusfondi kaudu.

**Tasandusfond** on mittesihtotstarbeline riigipoolne eraldis. Riigieelarves ette nähtud tasandusfondi suuruse aluseks on arvestuslike tulude ja kulude vahe, mis on läbi korrutatud eelarvete tasandusfondi koefitsiendiga (määratakse igal aastal Vabariigi valitsuse määrusega). Arvestuslike kulude prognoosimisel võetakse arvesse laste, tööealiste inimeste ja vanurite arv, arvestuslikud teepikkused ja andmed puudega isikute kohta. Samuti toimetulekutoetust vajavate inimeste orienteeruv arv. Arvestuslike tulude leidmisel võetakse aluseks kolmel eelneval aastal laekunud tulumaksude ja loodusvarade kasutamiseõiguse tasude kaalutud keskmine ning eelneva aasta arvestusliku maamaksu suurus. Tasandusfondi eraldiste suurenemist eelarvestrateegia perioodil ei ole ettenähtud.

Arvestuse meetodika on Regionaal-ja Põllumajandusministeeriumi kodulehel <https://www.agri.ee/regionaalareng-planeeringud/kohalikud-omavalitsused/>.

**Riigieelarveline toetusfondi eraldis** on ette nähtud haridus- ja sotsiaalkuludeks ning kohalike teede hoiuks. Riigi poolt toetatavate hariduskulude hulka kuuluvad pedagoogide tööjõukulud koos maksudega, samuti pedagoogide koolituskulud ning õpikute, töövihikute ja muud õpetegevusega seotud kulud sh koolitoit.

Riigi poolt kompenseeritavate sotsiaalkulutuste hulka kuuluvad toimetulekutoetuseks eraldatavad summad, sotsiaalteenuste korralduse ja arenduse toetus ning puuetega laste hoolduseks eraldatavad summad.

Omavalitsusüksusele tehakse riigieelarvest hariduskuludeks eraldisi lähtudes õpilaste arvust koolis. Vahendite jaotuse aluseks on Eesti Hariduse Infosüsteemi järgne õpilaste arv 10. novembri seisuga. Toimetulekutoetuste summa arvutamise aluseks on sotsiaalhoolekande seaduse § 42 lõige 3, mis sätestab, et riigieelarvest eraldatakse valla- ja linnavalitsustele vahendeid üksi elavatele isikutele ja perekondadele puuduse korral sotsiaaltoetuste maksmiseks, lähtuvalt Riigikogu poolt kehtestatud toimetulekupiirist ja sotsiaalhoolekande seadusega kehtestatud toimetulekutoetuse maksmise tingimustest. 2025 aasta toetusfond planeeritud 2024. aastaga samal tasemel. Tegelikud eraldised selguvad 2025. aasta algul, kui riigieelarve on kinnitatud. Kuna tulevikuotsused ei ole teada, ei ole ka toetusfondi summade puhul arvestatud kasvu. Kui eraldised suurenevad, siis lisatakse need eelarvesse jooksvalt.

**Saadavad toetused tegevuskuludeks.** Sihtotstarbelised toetused tegevuskuludeks laekuvad põhiliselt projektipõhiselt ning on seetõttu raskesti prognoositavad. Peale nende kuuluvad sellesse gruppi ka Pärnu Keskraamatukogu poolt eraldatavad summad raamatute soetuseks, samuti PRIA poolt eraldatavad toetused koolipiima ja –puuvilja kasutamiseks õpilaste toitlustamisel ja Haridus-ja Teadusministeeriumilt väikekoolide toetus Tahkuranna Lasteaed-Algkoolile. Eelarvestrateegia perioodiks on need prognoositud 2024. aasta tasemel.

**Muu tegevustulu** koosseisus käsitletakse kaevandusõiguse tasusid ja vee erikasutustasu. Nimetatud tulud jäävad 2024. aasta loodetava täitmise tasemele.

Vastavalt veeseadusele korraldab vee kasutamist ja kaitset riiklikul tasandil Vabariigi Valitsus. Kohalik omavalitsus oma halduspiirkonnas annab nõusoleku vee erikasutuseks. Vee erikasutus on vee kasutamine veekogu või põhjaveekihi seisundit mõjutavate ainete, ehitiste või tehnovahenditega. Vee erikasutuseks peab kasutajal olema tähtajaline luba, mille annab keskkonnateenistus. Keskkonnatasude seaduse alusel laekub valla eelarvesse 50% veeerikasutuse tasust ja 50% läheb riigieelarvesse.

Maavarade kaevandamisõiguste tasude arvestamist ja jaotumist riigieelarve ja kohaliku omavalitsuse eelarve vahel reguleerib Keskkonnatasude seaduse peatükk 8.

### 3.2. Kulude prognoos

**Eelarve põhitegevuse kulude** osas jaotatakse kulud majandusliku sisu järgi järgmisteks liikideks:

- 1) antavad toetused;
- 2) muud tegevuskulud.

Antavad toetused on sihtotstarbelised toetused ja peamiselt kolmandale sektorile tegevuskuludeks.

Muud tegevuskulud on omakorda jaotatud personalikuludeks (tööjõukulud koos sotsiaal- ja töötuskindlustusmaksuga) ning majandamiskuludeks.

Personalikulude ülevaatamine kavandatakse valla eelarve menetluse käigus. Majandamiskulude kasvu on planeeritud ca 4%. Vabariigi Valitsuse kavade kohaselt tõuseb alates 2025. aastast käibemaks 2% (22%lt 24-le %le). Täiendava kuluna võib sellega seoses lisanduda alates 2025. aastast põhitegevuse kuludele ca 50,0 tuhat eurot.

Reservfondi suurus on igal aastal 1% eelarvemahust, 2025. aastaks on see planeeritud 120 tuhat eurot.

Eelarvestrateegias tuleb planeerida põhitegevuse tulem (mis peab olema eelarvestrateegia perioodil kokku 0 või suurem). Põhitegevuse tulem on eelarvestrateegia perioodil planeeritud stabiilne, see on vajalik tagamaks vajalikud omavahendid investeringuteks ja finantseerimistegevuseks. Mida suurem on põhitegevuse tulem, seda suuremad on võimalused.

Hariduskulude koosseisu kuuluvad kulutused nii valla üldhariduskoolidele, lasteaedadele ja muusikakoolile kui ka teistele omavalitsustele makstavad hariduskulud väljaspool valda õppivate Häädemeeste vallas elavate laste eest. Hariduskulude hulka arvatakse ka õpilaste huvihariduse

eest teistele omavalitsustele makstavad tasud ja õpilaste transpordile ja toitlustamisele kuluvad summad.

Sotsiaalse kaitse valdkonda kuuluvad nii hooldekodu kui ka erinevatele toetuste vajajatele makstavad toetused, näiteks puuetega inimestele ning peredele ja lastele makstavad toetused. Samuti kuuluvad siia valdkonda riiklikud toimetulekutoetused.

Kulutused kultuurile ja spordile sisaldavad kulutusi raamatukogudele, kultuurimajadele, sporditegevusele, muuseumile ja ajalehe väljaandmisele.

Kulutused valitsemisele sisaldavad kulutusi vallavolikogule, -valitsusele, sõprussuhetele, üldkuludele ja võla teenindamisele.

Majandamise valdkonda kuuluvad kulutused maanteetranspordile (valla teed), veetranspordile, turismile ja haljastusele.

Keskkonnakaitse kulutuste valdkonda kuuluvad kulutused jäätmekäitlusele ja heitveekäitlusele.

Elamu- ja kommunaalmajanduse koosseisu kuuluvad kulutused veevarustusele, tänavavalgustusele, kalmistuste hooldamisele ja valla omanduses olevate korterite haldamisele.

Põhitegevuse kulude samal tasemel hoidmiseks aastatel 2025-2028 on meetmeteks vallavalitsuse hallatavate asutuste ühise ökonoomsema majandamise võimaluste leidmine, alaeelarvete sisemiste ressursside leidmine, valla varaga seotud kulude alandamine, mittevajaliku vara võõrandamine, energiasäästu meetmete rakendamine.

## 4. Investeermistegevus

Valla jätkusuutliku arengu tagamisel on investeermistegevus väga suure tähtsusega ning eelarvestrateegias tuleb kavandada vahendid selle jätkumiseks. Meeles tuleb pidada seejuures seda, et iga investeeringuga kaasnevad edaspidi ülalpidamiskulud.

Kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise seaduse kohaselt on eelarvestrateegias investeermistegevus majandusliku sisu järgi liigendatud järgmiselt:

- põhivara soetus ja müük;
- finantsvarade soetus ja müük;
- saadav ja antav sihtfinantseerimine põhivara soetuseks;
- finantstulud ja – kulud.

Investeeringute finantseerimiseks on võimalik kasutada kolme allikat: omavahendeid, laenude võtmist ning toetuseid.

Vajalike investeeringute kulude võrdlemisel reaalsete võimalustega ehk eelkõige valla põhitegevuse eelarve tulemiga viib järeldusele, et isegi juhul, kui osa objekte saavad sihtrahastuse, ei ole ilma laenuvahendeid kaasamata võimalik alainvesteermist vältida. Strateegiaperioodil (2026-2027) on kavandatud investeeringute kulude osalist katmist laenuvahenditega.

### Investeermistegevus aastatel 2024-2028

Tabelist selguvad investeeringuteks kuluvad summad järgmise neljal aastal vastavalt valla arengukavale ja eelarvestrateegiale (vt. tabel 4, tabel 6, tabel 7).

Tabel 6 Investeeringobjektid valdkondade lõikes aastatel 2024-2028

Investeeringuobjektid valdkondade lõikes	2024 eeldatav täitmine	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
<b>01 Üldised valitsussektori teenused</b>	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					
<b>02 Riigikaitse</b>	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					
<b>03 Avalik kord ja julgeolek</b>	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					
<b>04 Majandus</b>	600 000	848 797	150 000	150 000	0
<i>sh toetuse arvelt</i>		233 694			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	600 000	615 103	150 000	150 000	0
<b>05 Keskkonnakaitse</b>	182 500	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	100 000				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	82 500				
<b>06 Elamu- ja kommunaalmajandus</b>	94 000	0	14 000	14 000	14 000
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	94 000		14 000	14 000	14 000
<b>07 Tervishoid</b>	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					
<b>08 Vabaaeg, kultuur ja religioon</b>	10 000	0	0	0	0

<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	10 000				
<b>09 Haridus</b>	<b>795 596</b>	<b>175 000</b>	<b>4 702 600</b>	<b>3 000 000</b>	<b>1 200 000</b>
<i>sh toetuse arvelt</i>	294 817	30 000	1 953 069		175 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	500 779	145 000	2 749 531	3 000 000	1 025 000
<b>10 Sotsiaalne kaitse</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					
<b>KÕIK KOKKU</b>	<b>1 682 096</b>	<b>1 023 797</b>	<b>4 866 600</b>	<b>3 164 000</b>	<b>1 214 000</b>
<i>sh toetuse arvelt</i>	394 817	263 694	1 953 069	0	175 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	1 287 279	760 103	2 913 531	3 164 000	1 039 000

Tabel 7 Investeeringud objektide lõikes aastatel 2024-2028

	2024 eeldatav täitmine	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
<b>Suuremad investeeringud nimeliselt</b>					
<b>06 Hajaasustuse programm</b>	<b>232 555</b>	<b>120 000</b>	<b>100 000</b>	<b>100 000</b>	<b>0</b>
<i>sh toetuse arvelt</i>	115 044	60 000	50 000	50 000	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	117 511	60 000	50 000	50 000	0
<b>09 Kabli lasteaia hoone lammutamine/liginullenergia hoone ehitamine-ümberstruktureerimine</b>	<b>675 596</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<i>sh toetuse arvelt</i>	294 817				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	380 779				
<b>09 Uulu lasteaia ehitamine</b>	<b>100 000</b>	<b>125 000</b>	<b>1 500 000</b>	<b>3 000 000</b>	<b>0</b>
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	100 000	125 000	1 500 000	3 000 000	
<b>09 Uulu põhikooli ruumipuuduse lahendamise</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>100 000</b>	<b>850 000</b>
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>				100 000	850 000
<b>04 Tahkuranna kooli juurde tunneli ehituses osalemine</b>	<b>350 000</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	350 000				
<b>04 Valla teed (teehoiukava uuendamine ja elluviimine)</b>	<b>600 000</b>	<b>500 000</b>	<b>150 000</b>	<b>150 000</b>	<b>0</b>
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	600 000	500 000	150 000	150 000	
<b>06 Männiku tee tänavavalgustuse ehitus</b>	<b>80 000</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	80 000				
<b>09 Häädemeeste Lasteaia hoone energiatõhususe parandamine</b>	<b>0</b>	<b>50 000</b>	<b>1 752 600</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<i>sh toetuse arvelt</i>		30 000	1 083 069		
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	20 000	669 531		
<b>09 Häädemeeste Keskkooli rek projekt</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>1 500 000</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<i>sh toetuse arvelt</i>			900 000		

<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>			600 000		
<b>06 Veevõtukohtade rajamine (ÜVK)</b>	<b>14 000</b>	<b>0</b>	<b>14 000</b>	<b>14 000</b>	<b>14 000</b>
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	14 000		14 000	14 000	14 000
<b>08 Kabli Seltsimaja kasutusloa dokumendid (projekt)</b>	<b>10 000</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	10 000				
<b>09 Häädemeeste staadioni rekonstrueerimine valla liikumisharrastuse keskuseks I etapp</b>	<b>20 000</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>350 000</b>
<i>sh toetuse arvelt</i>					175 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	20 000				175 000
<b>05 Jäätmejaama rajamine</b>	<b>120 000</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<i>sh toetuse arvelt</i>	100 000				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	20 000				
<b>05 Vana -Ikla piiripunkti projekteerimine, väljaarendamine</b>	<b>62 500</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	62 500				
<b>04 Uulu-Lepaküla kergtee ehitus</b>	<b>0</b>	<b>348 797</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<i>sh toetuse arvelt</i>		233 694			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		115 103			

Investeeringute omaosaluse tasumiseks on planeeritud 2025. aastal kasutada valla rahalisi vahendeid, 2026-2028 aastal on planeeritud võtta omaosaluse tasumiseks laenu 6,2 miljonit eurot.

## 5. Finantseerimistegevus ja likviidsete varade muutus

Eelarvestrateegias tuleb planeerida netovõlakoormus. KOFS-i kohaselt arvutatakse netovõlakoormus tekkepõhiste andmete alusel aastavahetuse seisuga. Netovõlakoormus on võlakohustuste (võlakohustused sisaldavad kõiki laenukohustusi pluss teatavad täiendavad kohustused) suuruse ja likviidsete varade kogusumma vahe. Võlakoormuse arvestamisel on lähtutud netoarvestuse põhimõttest, et suuremas summas likviidsete vahendite olemasolul saaks omavalitsusüksustele võimaldada suuremas summas kohustuste võtmist. Finantseerimistegevuse all kajastatakse kohustuste võtmise ja kohustuste tasumisega seotud tulusid ja kulusid.

Kohaliku omavalitsuse üksus võib võtta laenu, emiteerida võlakirju, võtta kapitalirendi- ja faktooringukohustusi ning kohustusi teenuste kontsessioonikokkulepete alusel ainult investeringuteks, osaluste, aktsiate, osade ja muude omakapitaliinstrumentide omandamiseks, „Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse“ § 37 lõikes 2 nimetatud laenude andmiseks ning § 34 lõike 2 punktides 1–3 ja 7 nimetatud võlakohustuste tasumiseks.

Netovõlakoormuse arvestuses võetakse võlakohustustena arvesse bilansis kajastatud järgmised kohustused: võetud laenud, kapitalirendi- ja faktooringukohustused, emiteeritud võlakirjad ja teenuste kontsessioonikokkuleppest tekkivad kohustused. Laenukohustuste tasumisele lisanduvad intressid.

Maksimaalne lubatav netovõlakoormus võib olla vahemikus 60% kuni 100% põhitegevuse tuludest, kusjuures konkreetne piir sõltub kohaliku omavalitsuse üksuse omafinantseerimise võimekusest. Seega on netovõlakoormuse ülemmäär iga konkreetse kohaliku omavalitsuse üksuse ja eelarveaasta puhul erinev.

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse § 59 lõike 13 kohaselt võib kohaliku omavalitsuse üksuse ja tema arvestusüksuse netovõlakoormus ulatuda: 1) aastatel 2020–2024 80 protsendini vastava aasta põhitegevuse tuludest, kui põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kümnekordne vahe on väiksem kui 80 protsenti vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest; 2) 2025. aastal 75 protsendini sama aasta põhitegevuse tuludest, kui põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude üheksakordne vahe on väiksem kui 75 protsenti vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest; 3) 2026. aastal 70 protsendini sama aasta põhitegevuse tuludest, kui põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kaheksakordne vahe on väiksem kui 70 protsenti vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest; 4) 2027. aastal 65 protsendini sama aasta põhitegevuse tuludest, kui põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude seitsmekordne vahe on väiksem kui 65 protsenti vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest.

Võlakohustuste all kajastatakse ka katkestamatud kasutusrendimaksed. Häädemeeste vallal on Riigi Metsmajandamise Keskusega sõlmitud kaks lepingut, mille järgi makstakse kasutusõiguse tasu igal aastal 393 eurot (see kulu kajastub majanduskulu real). Seisuga 31. detsember 2023 on kasutusrendi maksete jääk 36 962 eurot.

Netovõlakoormus on aastatel 2027-2028 üle 60%. Igal järgneval aastal nii strateegia kui ka eelarve tegemisel tuleb seda väga hoolikalt jälgida.

Häädemeeste valla kavandatavast finantseerimistegevusest annab täpsema ülevaate tabel 4 finantseerimistegevuse osa. Häädemeeste valla sõltuvate üksuste finantseerimistegevusest annab ülevaate tabel 8. Häädemeeste valla arvestusüksuse finantseerimistegevusest annab ülevaate tabel 9 finantseerimistegevuse osa.

Likviidsete varade muutuste koosseisu kuuluvad raha ja pangakontode saldo muutus, rahaturu- ja intressifondide saldode muutus. Likviidsete varade saldo suurenemine kajastatakse eelarves plussiga, saldo vähenemine kajastatakse miinusega.

Likviidsete varade muutus kajastab raha jäägi ülekandumist järgmise aasta eelarvesse, mis on 2024. aasta eelarvesse planeeritud summas 1 118,9 tuhat eurot. See moodustus 2023. aastal üle laekunud tuludest ning kokkuhoitud kulude arvelt.

2024. aasta lõpuks planeeritakse likviidsete vara jääki summas 440,0 tuhat eurot. Järgnevate perioodide lõpu likviidsete varade summa suurus oleneb põhitegevuse tulude laekumisest ja põhitegevuse kulude kokkuhoiust aasta jooksul.

Eelarvestrateegia on tasakaalus. Kui jooksva aasta eelarve koostamisel kujuneb aasta lõpu raha jääk suuremaks kui strateegias prognoositud, suunatakse see arengukavas toodud eesmärkide elluviimiseks. Kõik eelarvestrateegias toodud arvandmed on prognoositud kulude kokkuhoiu vajadust silmas pidades. Arvandmed täpsustatakse aasta eelarves.



## 6. Arvestusüksuse põhitegevuse tulem ja netovõlakoormus

Kohaliku omavalitsuse üksus ja temast sõltuv üksus moodustavad koos kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuse, kui raamatupidamise seaduse mõistes kohaliku omavalitsuse üksuse otsese või kaudse valitseva mõju all olev üksus, kes on saanud kohaliku omavalitsuse üksuselt, riigilt, muult avalik-õiguslikult juriidiliselt isikult või eelnimetatud isikute valitseva mõju all olevatelt üksustelt üle poole tuludest või kes on saanud toetust ja renditulu kohaliku omavalitsuse üksustelt ja nende valitseva mõju all olevatelt üksustelt rohkem kui 10% vastava aasta põhitegevuse tuludest.

Kohaliku omavalitsuse üksusest sõltuvad üksused (edaspidi *sõltuv üksus*) selguvad kohaliku omavalitsuse konsolideerimisgruppi kuuluvate sihtasutuste, mittetulundusühingute ja äriühingute saldoandmike baasil iga aasta lõpu seisuga. Arvestusüksuse näitajate arvutamisel võetakse arvesse omavalitsuse ja temast sõltuvate üksuste saldoandmikud ning elimineeritakse nendes saldoandmikes kajastatud andmed, millel kajastub sama omavalitsuse või tema asutuse või temast sõltuva üksuse tehingupartneri kood. Eeltoodut arvestades on tütarettevõtte AS Häädemeeste VK seisuga 31.12.2023 Häädemeeste vallast sõltuv.

AS Häädemeeste VK majandusnäitajate ülevaade on käesolevas strateegias kajastatud, et saada tervikpilt valla finantsseisust eelarvestrateegia perioodil.

Tabel 8 Sõltuva üksuse (AS Häädemeeste VK ) eelarvestrateegia aastani 2028

Sõltuv üksus AS Häädemeeste VK	2023 täitmine	2024 eeldatav täitmine	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
<b>Põhitegevuse tulud kokku (+)</b>	<b>400 292</b>	<b>373 292</b>	<b>373 292</b>	<b>373 292</b>	<b>373 292</b>	<b>373 292</b>
sh saadud tulud kohalikult omavalitsuselt	103 008	103 008	103 008	103 008	103 008	103 008
<b>Põhitegevuse kulud kokku (+)</b>	<b>332 861</b>	<b>350 000</b>	<b>350 000</b>	<b>350 000</b>	<b>350 000</b>	<b>350 000</b>
<b>Põhitegevustulem</b>	<b>67 431</b>	<b>23 292</b>	<b>23 292</b>	<b>23 292</b>	<b>23 292</b>	<b>23 292</b>
<b>Investeeringustegevus kokku (+/-)</b>	<b>54 973</b>	<b>88 180</b>	<b>82 100</b>	<b>97 300</b>	<b>100 400</b>	<b>100 000</b>
<b>Eelarve tulem</b>	<b>122 404</b>	<b>111 472</b>	<b>105 392</b>	<b>120 592</b>	<b>123 692</b>	<b>123 292</b>
<b>Finantseerimistegevus (-/+)</b>	<b>-122 404</b>	<b>-87 980</b>	<b>-91 304</b>	<b>-97 331</b>	<b>-100 426</b>	<b>-103 741</b>
<b>Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)</b>		23 492	14 088	23 261	23 266	19 551
<b>Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks</b>	<b>69 977</b>	<b>93 469</b>	<b>107 557</b>	<b>130 818</b>	<b>154 084</b>	<b>173 635</b>
<b>Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga</b>	2 010 282	1 922 302	1 830 998	1 733 667	1 633 241	1 529 500
<b>Netovõlakoormus (eurodes)</b>	1 940 305	1 828 833	1 723 441	1 602 849	1 479 157	1 355 865
<b>Netovõlakoormus (%)</b>	484,7%	489,9%	461,7%	429,4%	396,2%	363,2%

Põhilisteks tegevusvaldkondadeks ettevõttel on joogivee tarbijateni toimetamine ning heitvee ärajuhtimine ja puhastamine. Kõrvalteenusena pakutakse põhitegevusega seonduvaid teenuseid, heakorra teenuseid ja reisijate veoteenust.

Eelarvestrateegia perioodil on AS-is Häädemeeste VK arvestatud hinna muutusega, kuna teenuse kvaliteet peaks investeeringustegevuse tulemusena oluliselt paranema. Hinna muutus ei too kaasa tulude kasvu, kuna kahe piirkonna (Häädemeeste ja Tahkuranna) hind ühtlustatakse.

AS Häädemeeste VK laenu jääk seisuga 31.12.2024 on 1922,3 tuhat eurot.

<b>Näitajad</b>	<b>2024</b>	<b>2025</b>	<b>2026</b>	<b>2027</b>	<b>2028</b>
Aktsiakapitali suurendamine (euro)	191 000	180 000	187 400	184 000	180 000
Laenu intresside tasumine (euro)	103 020	88 696	90 069	83 574	76 259
Laenu tagastamine (euro)	87 980	91 304	97 331	100 426	103 741

Laenude tagasimakse ja laenu intressi vahendid tulevad AS Hädemeeste VK vee ja kanalisatsiooni müügitulust, abonementtasu laekumistest, valla toetusest ja aktsiakapitali suurendamisest.

## 7. Finantsdistsipliini tagamise meetme täitmine

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse kohaselt on finantsdistsipliini tagamise meetmeks:

- kinnipidamine nõuetest põhitegevuse tulemile
- kinnipidamine netovõlakoormuse ülemmäärast.

Nende näitajate alusel otsustatakse KOV- i finantsolukorra üle ning nende täitmata jätmine võib kaasa tuua sanktsioonid.

Antud eelarvestrateegia puhul on prognoosid koostatud tekkepõhise arvestuste alusel. Eelarvestrateegia annab ülevaate omavalitsuse majandusolukorrast, sealhulgas arvnäitajad, mis on vajalikud põhitegevuse tulemi ja netovõlakoormuse määra arvutamiseks. Põhitegevuse tulemi väärtus ja netovõlakoormus arvutatakse tekkepõhise raamatupidamisarvestuse andmete alusel, s.t. kohaliku omavalitsuse üksuse kohta aruandeaasta lõpu seisuga.

Kohaliku omavalitsuse üksuse põhitegevuse tulemi ja tegelik netovõlakoormus (eelmisel aastal, jooksvaks aastaks prognoositud ja eelarvestrateegia perioodi igaks aastaks prognoositav) vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse §-dele 33 ja 34 iga aasta lõpu seisuga on esitatud tabelis 8.

Netovõlakoormus leitakse võlakohustuste kogusumma ja likviidsete varade kogusumma vahena. Põhitegevuse tulemi on põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe.

Põhitegevuse tulemi lubatav väärtus aruandeaasta lõpu seisuga on null või positiivne.

Tabel 9 Häädemeeste valla arvestusüksuse finantsdistsipliini tagamise meetmete täitmise ülevaade perioodil 2023-2028

Arvestusüksus Häädemeeste vald	2023 täitmine	2024 eeldatav täitmine	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
<b>Põhitegevuse tulud kokku</b>	<b>11 160 501</b>	<b>11 671 118</b>	<b>12 012 646</b>	<b>12 307 696</b>	<b>12 617 499</b>	<b>12 942 791</b>
<b>Põhitegevuse kulud kokku</b>	<b>9 914 822</b>	<b>10 546 922</b>	<b>10 785 631</b>	<b>10 936 222</b>	<b>10 936 222</b>	<b>10 936 222</b>
<i>sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksud</i>	<b>393</b>	<b>393</b>	<b>393</b>	<b>393</b>	<b>393</b>	<b>393</b>
<b>Põhitegevustulemi</b>	<b>1 245 679</b>	<b>1 124 196</b>	<b>1 227 015</b>	<b>1 371 474</b>	<b>1 681 277</b>	<b>2 006 569</b>
<b>Investeeringustegevus kokku</b>	<b>-877 241</b>	<b>-1 963 310</b>	<b>-997 003</b>	<b>-3 272 631</b>	<b>-3 591 600</b>	<b>-1 463 000</b>
<b>Eelarve tulemi</b>	<b>368 438</b>	<b>-839 114</b>	<b>230 012</b>	<b>-1 901 157</b>	<b>-1 910 324</b>	<b>543 569</b>
<b>Finantseerimistegevus</b>	<b>-607 280</b>	<b>16 811</b>	<b>-626 206</b>	<b>1 958 309</b>	<b>1 986 315</b>	<b>-543 741</b>
<b>Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)</b>	<b>-275 353</b>	<b>-655 378</b>	<b>-396 194</b>	<b>57 152</b>	<b>75 992</b>	<b>-172</b>
<b>Nõuete ja kohustuste saldode muutus (+/-)</b>	<b>-36 511</b>	<b>166 925</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks</b>	<b>1 188 847</b>	<b>533 469</b>	<b>137 275</b>	<b>194 427</b>	<b>270 418</b>	<b>270 246</b>
<b>Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga</b>	<b>6 655 951</b>	<b>6 709 331</b>	<b>6 082 732</b>	<b>8 040 648</b>	<b>10 026 570</b>	<b>9 482 436</b>
<b>Netovõlakoormus (eurodes)</b>	<b>5 467 104</b>	<b>6 175 862</b>	<b>5 945 457</b>	<b>7 846 221</b>	<b>9 756 152</b>	<b>9 212 190</b>
<b>Netovõlakoormus (%)</b>	<b>49,0%</b>	<b>52,9%</b>	<b>49,5%</b>	<b>63,8%</b>	<b>77,3%</b>	<b>71,2%</b>
<b>Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)</b>	<b>11 160 501</b>	<b>11 245 890</b>	<b>11 046 672</b>	<b>10 974 936</b>	<b>11 771 687</b>	<b>12 041 773</b>
<b>Netovõlakoormuse ülemmäär (%)</b>	<b>100,0%</b>	<b>96,4%</b>	<b>92,0%</b>	<b>89,2%</b>	<b>93,3%</b>	<b>93,0%</b>
<b>Vaba netovõlakoormus (eurodes)</b>	<b>5 693 397</b>	<b>5 070 028</b>	<b>5 101 215</b>	<b>3 128 715</b>	<b>2 015 535</b>	<b>2 829 583</b>

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus näeb ette eraldi piirangud Hädemeeste vallale ja Hädemeeste valla arvestusüksusele, et hoida lahus Hädemeeste valla ja temast sõltuva üksuse finantstegevuse tulemused ja finantsseis.

Finantsdistsipliini meetmete rakendamisel kasutatakse üksusepõhist lähenemist, sest omavalitsuse poolt moodustatud üksuste finantstegevus mõjutab oluliselt omavalitsusüksuse finantsseisu.